

Dualne kształcenie zawodowe w Niemczech

Funded by

German Office for international Cooperation
in Vocational Education and Training

on the basis of a Decision
by the German Bundestag

Dualne kształcenie zawodowe w Niemczech

- 1. Podstawy i warunki ramowe**
- 2. Motywacje, interesy i proces**
- 3. Model sukcesu**

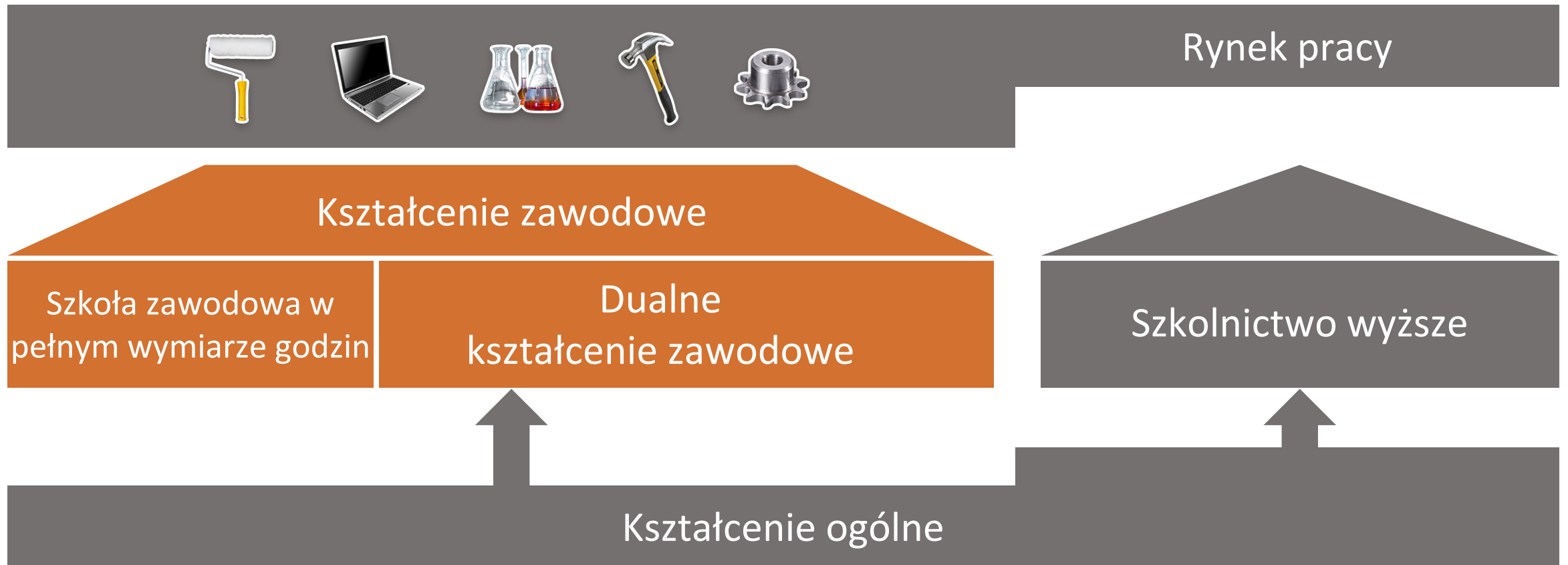

Dualne kształcenie zawodowe:

Podstawy i warunki ramowe

Dualne kształcenie zawodowe w niemieckim systemie szkoleniowym - przegląd

Uczestnicy: uczniowie zawodu (praktykanci)

- ▶ 1,22 miliona praktykantów rocznie
- ▶ w 327 uznanych zawodach

Oznacza to:

- ▶ 5 % wszystkich obecnie zatrudnionych osób to uczniowie zawodu

Uczestnicy: pracodawcy

- ▶ około 18,8% wszystkich zakładów pracy zatrudniających pracowników podlegających składkom na ubezpieczenie społeczne zapewnia co roku kształcenie (ok. 402 800 z 2,1 miliona)
- ▶ czyli około 486 700 nowych praktykantów rocznie
- ▶ 77% praktykantów jest zatrudnianych natychmiast po zakończeniu kształcenia

Kooperatywne zarządzanie: Przemysł, partnerzy społeczni i państwo zapewniają warunki ramowe dla dualnego kształcenia zawodowego

- ▶ Izby
- ▶ Partnerzy społeczni (organizacje pracowników i pracodawców)
- ▶ Państwo

Izby i partnerzy społeczni: definiują i weryfikują treści szkoleniowe w przedsiębiorstwie

Państwo: tworzy ramy prawne i zapewnia zasoby dla edukacji szkolnej

Podmioty: izby - właściwy organ

- ▶ weryfikują i rejestrują zakłady, w których odbywa się kształcenie
- ▶ nadzorują i monitorują kształcenie w zakładach
- ▶ kwalifikują personel szkoleniowy
- ▶ organizują egzaminy
- ▶ organizują wydarzenia informacyjne i udzielają porad

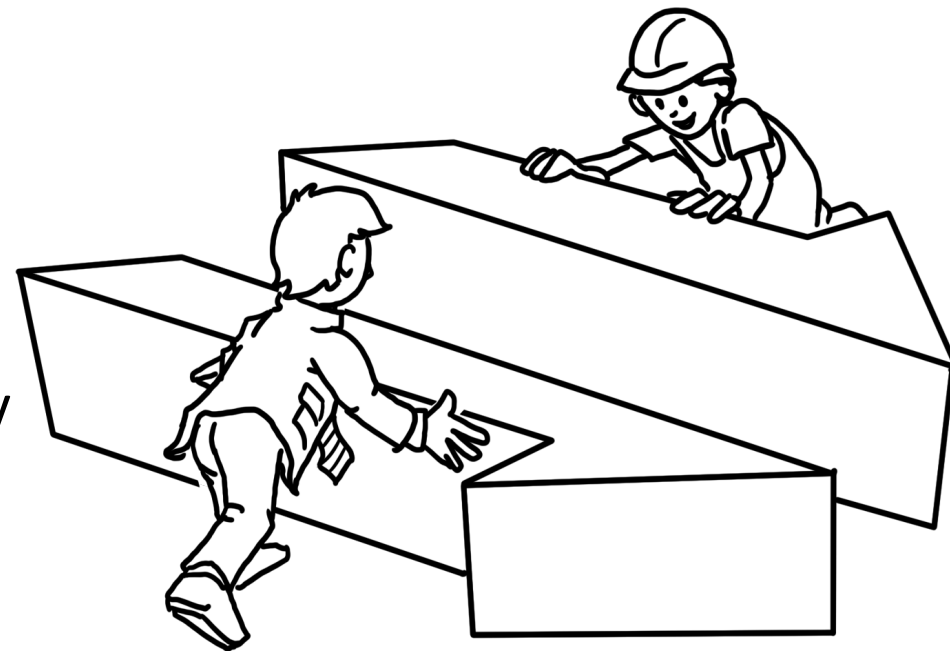

Podmioty: partnerzy społeczni

Związki zawodowe i organizacje pracodawców negocjują między sobą i z państwem odpowiednie standardy dla zakładowej części kształcenia.

- ▶ Treść kształcenia
- ▶ Dodatek z tytułu kształcenia
- ▶ Nadzór nad kształceniem w zakładzie pracy
- ▶ Udział w komisji egzaminacyjnej

Podmioty: państwo - dostawca usług ramowych

- ▶ negocjuje przepisy dotyczące kształcenia z partnerami społecznymi (kształcenie w zakładzie pracy)
- ▶ definiuje kształcenie w szkołach zawodowych: ramowy program nauczania
- ▶ finansuje, organizuje i monitoruje system publicznych szkół zawodowych
- ▶ prowadzi i umożliwia badania w zakresie kształcenia zawodowego → BIBB
- ▶ wspiera poszukiwanie miejsca kształcenia (np. młodzież, bezrobotni, osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji)

Ramy: standardy

- ▶ określają wdrażanie dualnego kształcenia zawodowego w zakładach pracy i szkołach zawodowych
- ▶ zapewniają kontrolę jakości i promocję dualnego kształcenia zawodowego
- ▶ są ważne i wiążące w całym kraju

Ramy: standardy – powstawanie

- ▶ **1. pracodawcy** identyfikują nowe obszary odpowiedzialności i kwalifikacji w zakładzie pracy
- ▶ **2. partnerzy społeczni i państwo** negocjują i przyjmują nowe zakładowe standardy kształcenia moderowane przez BIBB
- ▶ **3. państwo** dostosowuje ramowe programy nauczania do nowo zdefiniowanych przepisów kształcenia

Przyjęte standardy są określone w przepisach kształcenia (zakłady pracy) i ramowych programach nauczania (szkoły zawodowe).

Ramy: standardy – regulamin dotyczący kształcenia

Wspólny cel wynika z **„zasady zawodowej”**

Standardy kształcenia w zakresie szkoleń wewnątrzzakładowych są określone w regulaminie dotyczącym kształcenia:

- ▶ Nazwa zawodu
- ▶ Profil zawodowy
- ▶ Treści
- ▶ Ramy czasowe i struktura czasowa
- ▶ Wymagania egzaminacyjne

Ramy: standardy – ramowy program nauczania

Kształcenie w szkole zawodowej zapewnia niezbędną teoretyczną wiedzę zawodową i poszerza kształcenie ogólne.

Standardy kształcenia są określone w ramowym programie nauczania:

- ▶ Cel kształcenia
- ▶ Treści
- ▶ Obszary kształcenia

Ramy prawne

Wolność wykonywania zawodu ma zastosowanie zgodnie z art. 12 niemieckiej ustawy zasadniczej.

Ustawodawstwo przedsiębiorstwa

- ▶ **Ustawa o kształceniu zawodowym**
- ▶ **Kodeks rzemiosła**
- ▶ Ustawa o ochronie pracy młodzieży
- ▶ Ustawa o układach zbiorowych
- ▶ Ustawa o tymczasowym uregulowaniu prawa izby przemysłowo-handlowej
- ▶ Ustawa o konstytucji zakładowej

Ustawodawstwo szkolne

- ▶ Powszechny obowiązek szkolny
- ▶ Ustawy szkolne krajów związkowych

Dualne kształcenie zawodowe:

Motywacje, interesy i proces

Motywacja i środki - państwo

Motywacja: Niemcy potrzebują wykwalifikowanej siły roboczej, aby zapewnić wzrost i rozwój.

Spostrzeżenie: Musimy wzmocnić dualny system kształcenia zawodowego i odpowiednio nim zarządzać.

Środki:

- ▶ Stworzenie i aktualizacja ram prawnych
- ▶ Zlecenie innym podmiotom
- ▶ Przegląd i rozwój systemu (np. przez BIBB)

Motywacja i rozpoczęcie – młodzież

Motywacja: „Chcę zostać ...!”

Rozpoczęcie:

- ▶ Wyszukiwanie potencjalnych firm i przeglądanie ofert
- ▶ Pisanie aplikacji
- ▶ W poszczególnych przypadkach rekrutacja
- ▶ Wybór zakładu, w którym odbywa się kształcenie
- ▶ Zawarcie umowy dotyczącej przyuczania do zawodu

Motywacja i rozpoczęcie – przedsiębiorstwo

Motywacja: „Chcę mieć pewność przy obsadzaniu wakatów“

Rozpoczęcie:

- ▶ Uzyskanie uprawnień jako zakład kształcenia zawodowego
- ▶ Oferowanie miejsc szkoleniowych
- ▶ Ocenianie aplikacji
- ▶ Wybór uczniów zawodu
- ▶ Zawarcie umowy dotyczącej przyuczania do zawodu

Umowa dotycząca przyuczania do zawodu

Kształcenie zawodowe rozpoczyna się wraz z zawarciem umowy między pracodawcą a uczniem zawodu.

Umowa reguluje:

- ▶ Czas trwania
- ▶ Treści
- ▶ Okres próbny
- ▶ Strukturę merytoryczną i czasową
- ▶ Wynagrodzenie
- ▶ Prawa i obowiązki obu stron

Dualne kształcenie w dwóch miejscach szkoleniowych

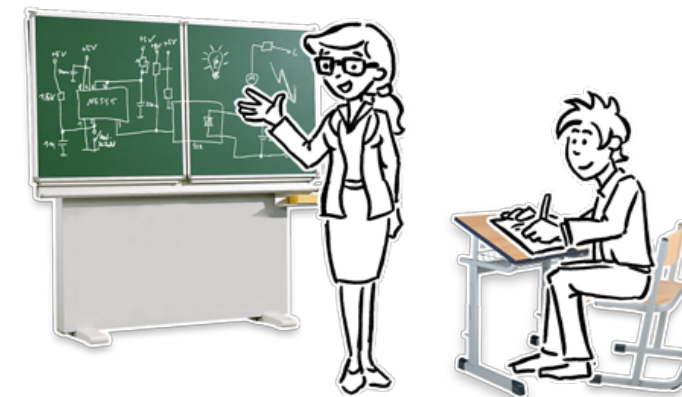
70 % czasu kształcenia w zakładzie

- ▶ ustrukturyzowane kształcenie w rzeczywistych warunkach pracy
- ▶ uczniowie zawodu pracują w konkretnych procesach operacyjnych
- ▶ uczniowie otrzymują wynagrodzenie

30 % czasu kształcenia w szkole zawodowej

- ▶ lekcje w klasie
- ▶ przedmioty zawodowe (2/3) i
- ▶ przedmioty ogólnokształcące (1/3)

Dualne kształcenie zawodowe trwa od dwóch do trzech i pół roku.

Egzamin końcowy

Egzamin końcowy

- ▶ Organizowany przez izby
- ▶ Część teoretyczna i praktyczna
- ▶ Komisja egzaminacyjna złożona z
 - ▶ Pracodawcy
 - ▶ Pracowników (przedstawiciele związków zawodowych)
 - ▶ Nauczyciele szkół zawodowych (reprezentujący państwo)

Egzamin końcowy

Świadectwo ukończenia kształcenia

- ▶ wydane przez izbę
- ▶ kwalifikacje uznawane przez państwo

**Ukończenie kształcenia z wynikiem pozytywnym finalizuje kształcenie.
Rozpoczyna się kariera zawodowa.**

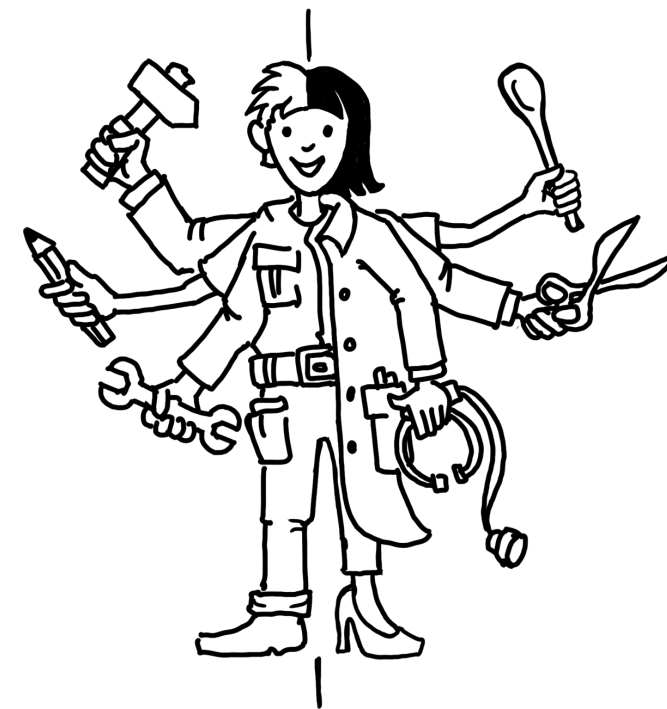
Rozpoczęcie kariery: możliwości

Na rynku pracy

- ▶ Umowa o pracę bezpośrednio z zakładem kształcenia
- ▶ Umowa o pracę w innym zakładzie pracy
- ▶ Zatrudnienie w innym obszarze zawodowym

Kontynuacja kształcenia

- ▶ Dalsze i zaawansowane szkolenia
- ▶ Studia („sektor szkolnictwa wyższego”)

Dualne kształcenie zawodowe:

Dobra praktyka

Podsumowanie

Przebieg

- ▶ Kształcenie równoległe w zakładzie pracy (70%) i w szkole zawodowej (30%): „dualne”
- ▶ Kształcenie o określonej treści i czasie trwania (umowa dotycząca przyuczania do zawodu)
- ▶ Kształcenie w rzeczywistym procesie pracy
- ▶ Egzamin końcowy przed niezależną komisją

Jak działa dualne kształcenie zawodowe?

Podsumowanie

Ramy

- ▶ Państwo gwarantuje ramy prawne
- ▶ Państwo organizuje szkolną część szkolenia
- ▶ Izby i partnerzy społeczni określają zakres i treści szkolenia
- ▶ Izby nadzorują szkolenie w firmie jako organ odpowiedzialny

Dlaczego dualne kształcenie zawodowe cieszy się w Niemczech takim powodzeniem?

Czynniki decydujące o sukcesie

- ▶ Historycznie rozwinięty system
- ▶ Wysoki poziom akceptacji społecznej
- ▶ Obustronne korzyści dla uczniów zawodu i przedsiębiorstw
- ▶ Kształcenie zgodne z zapotrzebowaniem na wykwalifikowaną siłę roboczą
- ▶ Silne instytucje (izby, partnerzy społeczni, MŚP)
- ▶ Współtworzenie systemu przez wszystkich zainteresowanych
- ▶ Wysoka elastyczność i zdolność adaptacji systemu

Filary

- 1. Współpraca między państwem, gospodarką i partnerami społecznymi**
- 2. Uczenie się w procesie pracy**
- 3. Ogólnie uznane standardy krajowe**
- 4. Wykwalifikowana kadra zajmująca się kształceniem zawodowym**
- 5. Zinstytucjonalizowane badania i doradztwo**

Zalety dla uczniów zawodu:

Dualne kształcenie zawodowe jest idealnym przygotowaniem do rozpoczęcia życia zawodowego:

- ▶ kompetencje i kwalifikacje specyficzne dla danego zawodu
- ▶ rzeczywiste warunki pracy (maszyny, procesy, środowisko pracy)
- ▶ świadczenie z tytułu szkoleń

Korzyści dla firm:

Dualne kształcenie zawodowe zapewnia doskonale wykwalifikowany personel:

- ▶ Kompetentni wykwalifikowani pracownicy, spełniający wymagania zakładu pracy (w przeciwieństwie do kandydatów z zewnątrz)
- ▶ Zwiększona produktywność (szybka amortyzacja)
- ▶ Aktywne zaangażowanie społeczności biznesowej w rozwój standardów szkoleniowych
- ▶ Wkład w Corporate Social Responsibility (CSR)

Korzyści dla państwa i społeczeństwa:

Wzajemne korzyści, dobrobyt i pokój społeczny:

- ▶ Wysokie wyniki gospodarcze i produktywność
- ▶ Zharmonizowany rynek pracy (podaż/popyt)
- ▶ Integracja społeczna i ekonomiczna młodych ludzi
- ▶ Wpływ wszystkich stron zainteresowanych na proces szkolenia

Wyzwania z perspektywy uczniów zawodu

- ▶ Rozbieżność między poszukiwanymi a otwartymi ofertami przyuczania do zawodu (brak ofert)
- ▶ Dostęp do dualnego kształcenia zawodowego (uczestnictwo)
- ▶ Rosnące wymagania zawodowe
- ▶ Uczenie się przez całe życie

Wyzwania z perspektywy firm

- ▶ Rozbieżność między poszukiwanymi a otwartymi ofertami przyuczania do zawodu (brak kandydatów)
- ▶ „Dojrzałość do kształcenia“
- ▶ Integracja osób niepełnosprawnych
- ▶ Integracja migrantów

Wyzwania z perspektywy państwa i społeczeństwa

- ▶ Zmiany demograficzne
- ▶ Przewidywany niedobór wykwalifikowanych pracowników
- ▶ Tendencja do akademizacji
- ▶ Różnice regionalne
- ▶ Integracja

Liczby i fakty

- ▶ Raport danych BIBB ([link](#))
- ▶ Federalny Urząd Statystyczny ([link](#))
- ▶ Portal danych BMBFTR ([link](#))
- ▶ BIBB Report 2/2025 ([link](#))
- ▶ IAB-Forum ([link](#))

Standardy szkoleniowe

- ▶ Broszura BIBB: regulaminy szkoleń i sposób ich tworzenia ([link](#))
- ▶ Przykłady regulaminów szkoleniowych i ramowych programów nauczania (BIBB) ([link](#))

Dokumenty prawne

- ▶ Ustawa o szkoleniu zawodowym ([link](#))
- ▶ Ustawa o zatrudnianiu młodzieży ([link](#))
- ▶ Ustawa o izbach ([link](#))
- ▶ Ustawa o negocjacjach zbiorowych ([link](#))
- ▶ Ustawa o konstytucji zawodowej ([link](#))

Strony internetowe

- ▶ GOVET ([link](#))
- ▶ BMBFSFJ ([link](#))
- ▶ BMFTR ([link](#))
- ▶ BIBB ([link](#))

Kontakt w przypadku dalszych pytań

- ▶ govet@bibb.de

GOVET w BIBB

Friedrich-Ebert-Allee 114-116
53113 Bonn, Germany

govet@bibb.de

+49 228 107 1818

www.govet.international